

Brede School Nieuw Crooswijk

→ DE ZWARTE HOND 2005-2009
PARADIJSPLEIN 1

Nieuw Crooswijk, een van de prestigeprojecten van het nieuwe Rotterdamse bouwbeleid, biedt momenteel een troosteloze aanblik. Een groot deel van de Wandeloordbuurt langs de Boezemlaan is gesloopt en ligt braak. Door uitverhuizing is de wijk ontvolkt en dus heeft de middenstand aan de Rusthoflaan het zwaar wegens gebrek aan klandizie. De enige realisatie binnen het ambitieuze nieuwbouwplan is het Nieuwe Trapezium, dat als een gigantische duiventil boven de bebouwing uittoert. Verder is de oude bebouwing langs de Boezemstraat prachtig gerestaureerd.

Tegenstanders van het omstreden herstructureringsplan spreken eens te meer over de 'schandvlek van de Rotterdamse stedelijke vernieuwing'. Maar er zijn ook lichtpunten. Het nieuwe gebouw van de brede school vormt een fraaie opmaat naar beter tijden. Meestal worden scholen en andere voorzieningen bij nieuwe wijken of stedelijke reconstructies pas gebouwd als alle woningen klaar zijn. Vooral bij het op zich loffelijke streven meer kapitaalcrachtige en/of jonge gezinnen te verleiden terug te keren naar de stad zijn dergelijke voorzieningen van essentieel belang. Wie ergens gaat wonen wil ook zijn dagelijkse boodschappen kunnen doen en zijn kinderen naar een behoorlijke crèche of school kunnen sturen. In Nieuw Crooswijk is het eerste opgeleverde gebouw dan ook de Brede School, met een basisschool,

kinderopvang, naschoolse opvang, peuterspeelzaal en buurtthuis. Het enige probleem is dat er nog nauwelijks gebruikers zijn voor het gebouw. De oorspronkelijke wijkbewoners zijn grotendeels uitverhuisd. Het Nieuw Trapezium is weliswaar bijna klaar, maar veel klandizie voor een brede school zal deze seniorenflat niet leveren. De openbare basisschool heeft nu 50 leerlingen, maar heeft ruimte voor 250. Ook het buurtcentrum zoekt naar nieuwe doelgroepen voor activiteiten in Huys te Krooswijk, want jongeren zijn er nauwelijks. En dan is er ook nog een gloednieuwe gymnastiekzaal, waar alle leeftijden van gebruik zouden kunnen maken.

Los van deze problematiek staat er wel een fraai nieuw gebouw op een markante plek in de toekomstige wijk. Indachtig het toekomstbeeld is gekozen voor een massief bakstenen uiterlijk. De gevels ogen niet historiserend, maar vormen door de afwisselend horizontale en verticale lagen eerder een abstracte bekleding. De donkere bakstenen bekleding keert ook in het interieur terug, dat niettemin verbazingwekkend licht is door de vele vides, daklichten, trappartijen en de frisse lichtgroene tinten.

Het grote hoge hek rond de speelplaats is niet bepaald uitnodigend, maar wel mooi vormgegeven met smalle metalen lamellen. In het interieur is vergelijkbaar hekwerk met houten lamellen toegepast als borstwering en bij de trappen. Twee grote platanen zijn gespaard en op het schoolplein terecht gekomen. De school zal hoe Crooswijk verder ook zal worden afgebouwd een stralend middeelpunt van de wijk blijven.

PG

Meer gelaagdheid, kortere lijnen

Marinke Steenhuis is sinds een jaar voorzitter van de Rotterdamse commissie voor welstand en monumenten. De commissie bestaat uit negen leden, waaronder architecten, architectuurhistorici en een niet-architect, het zogenaamde burgerlid, die tweeweekelijks bijeenkomen om ontwerpen voor gebouwen en gebouwensembles te beoordelen op de wijze waarop ze in de omgeving zullen passen. De commissie voor welstand en monumenten is adviseur van het stadsbestuur.

De welstandscommissie baseert haar oordeel op de welstandsnota, waarin diverse ontwerpcriteria zijn opgenomen, maar nooit zonder een beschrijving van de omgeving waarvoor die criteria gelden. Steenhuis benadrukt het belang van deze beschrijvingen. "Je kan dit inderdaad een pedagogische aanpak noemen, maar die is misschien wel nodig. Het is voor architecten en opdrachtgevers prettig om de context van een bouwplan te kunnen nazoeken. Nog vaak wordt ervan uitgegaan dat Rotterdam een stad is met een hoge dynamiek en een snelle doorlooptijd, waardoor gebouwen die niet direct in het plaatje van nu passen ook direct kunnen worden gesloopt. Ik denk dat Rotterdam dat stadium echter ontgroeid is. De stad is volwassen aan het worden, wordt gelaagder en daarmee interessanter. Voor het zelfbewustzijn van die stad is het heel goed dat er aandacht wordt geschonken aan die gelaagdheid. Ik ben opgeleid als architectuurhistoricus en gepromoveerd bij Auke van der Woud op een Rotterdams stedenbouwkundige, en ben me dus sterk bewust van het geheugen en het DNA van de stad. De volwassenwording van Rotterdam uit zich door een sterker besef van dit weefsel waarin ruimte is voor telkens nieuwe projecten."

De criteria in de welstandsnota laten ruimte open voor interpretatie. Dit houdt automatisch in dat het voor de welstandscommissie belangrijk is om haar oordeel goed te be-

argumenteren. De vergaderingen en adviezen zijn openbaar. "In de commissie heerst een open sfeer, een context van vertrouwen, waardoor we met een open blik kunnen kijken naar de plannen die voorbijkomen. De band die de leden delen is hun oprechte betrokkenheid bij de stad. In de keten van eerste schets tot laatste spijker is ons advies een schakel. Na het advies volgt de uitvoering, pas dan wordt een ontwerp werkelijkheid. De commissie gaat in het voorjaar met de bouwinspecteurs die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en handhaving een aantal gerealiseerde bouwplannen evalueren om elkaar over en weer alerter te maken."

De welstandscommissie wordt wel eens weggezet als een onnodig beperkend instituut. Steenhuis vindt dat een achterhaald idee. "Ik denk dat 95% van de architecten die voor de commissie verschijnt, het als een gelegenheid beschouwt om een gesprek met ons aan te gaan. Het geeft ze ook een belangrijk middel om bij hun opdrachtgever de urgentie van kwaliteit aan te kaarten. De stad vindt dit van groot belang, kijk maar naar de op handen zijnde Architectuurnota".

Harmen van de Wal, Krill

De vergaderingen zijn openbaar, vanaf 6 januari elke woensdag om de twee weken van 14.30 uur tot 18.00 uur in het CIC, Coolingsel. Agenda op www.wonen.rotterdam.nl

RDM-campus op Heijplaat

Er wordt weer gelast, getimmerd en gefreesd in de machinehallen van de RDM op Heijplaat. Onderwijs en maakindustrie komen er samen in de pas geopende RDM-Campus. De indrukwekkende industriële monumenten zijn op een bijzonder geslaagde manier geschikt gemaakt voor dit nieuw gebruik.

De RDM-campus bevindt zich op Heijplaat, een bijzondere plek in Rotterdam met een rijke geschiedenis. In 1902 vestigde zich aan de Maas op Zuid de scheepswerf van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij. In de traditie van de 'villes industriële' zorgde de RDM voor de huisvesting van de arbeiders, voor scholen, ontspanning en geestelijk leven in het tuindorp Heijplaat (1914). Echter in de vorige eeuw raakte Heijplaat ingebouwd door de containerterminals van ETC en sloop van het dorp werd overwogen. De RDM sloot in 1983. De laatste jaren stonden de gebouwen leeg.

De RDM-campus is een samenwerking tussen het Albeda College, de Hogeschool Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam. Ook de Rotterdamse Academie van Bouwkunst heeft er een eigen plek gevonden. Het onderwijs op de campus richt zich op "bouwen, mobiliteit en energie". De bedrijven die zich gevestigd hebben op de RDM-campus zijn actief op het terrein van innovatieve techniek en duurzaamheid. De monumentale scheepswerf is op een geslaagde manier geschikt gemaakt voor haar nieuwe gebruikers. Wat als eerste opvalt is de enorme ruimte die beschikbaar is, zowel in de gebouwen als buiten op de kades en het water. Het nodigt uit tot grootschalige experimenten zoals het Rotterdams waterpaviljoen. Het meest imposant is de tot Innovation Dock getransformeerde machine-

hal van de werf. Om deze enorme ruimte, met een hoogte van twaalf meter te kunnen gebruiken plaatsten de architecten van Studio Dara grote onderwijsschappen op de uitgestrekte blauwe en gele vloeren.

De Academie heeft zijn intrek genomen in het monumentale hoofdkantoor van de RDM. De architecten van Plus hebben het deftige hoofdkantoor prachtig verbouwd. Met veelvuldig gebruik van glas is het gelukt om van het 'zware gebouw' een lichte en open onderwijsplek te maken. Het gebouw behoudt tegelijkertijd zijn chique karakter, door het royaal gebruik van hout en het donkere bruin van vloeren en meubels. De gemeenschappelijke ruimten zijn uitnodigend en royaal. Waardevol is de atelierwerkplaats waar de studenten 24/7 toegang hebben. En een overnachting is ook mogelijk in twee woningen in tuindorp Heijplaat. Studenten en staf maken er gebruik van.

De RDM-campus ligt midden in de havens, een stevige reis dus. Vervoer over water (via een Aqualiner) is voor de studenten de meest directe verbinding met het stadscentrum en ander openbaar vervoer. Helaas is de frequentie van de diensregeling beperkt en neemt de tocht de nodige tijd. Maar ach... de vaartocht over de Maas is een typisch Rotterdamse onderneming om van te genieten.

Dirk van Peijpe, de Urbanisten

a

ARCHITECTUUR AGENDA ROTTERDAM

januari - februari / 2010

tentoonstelling

Strijd om de stad

net opgeleverd

Brede School Nieuw Crooswijk

interview

Meer gelaagdheid, kortere lijnen

Marinke Steenhuis, Welstandscommissie

opinie

RDM-campus op Heijplaat